

Enkät om socialvården och invandrarna

Ingvar Svensson

I en nyligen utkommen liten skrift "Matti — en invandrare" har LO-experten på invandrarfrågor Jalmar Rantanen sökt beskriva bl a den sociala bakgrunden till invandringen från Finland. Matti är gift och har åtta barn. Han berättar:

"Många här i landet har ställt frågan till mig, varför jag med mina åtta barn har kommit till Sverige. Jag skulle kunna besvara denna fråga mycket enkelt. Med ett ord, som heter — hunger. Att jag inte gör det så enkelt för mig beror på den omständigheten, att jag inte vill bli betraktad som en tiggare, som har flytt sväldöden. Människan kan dö av svält på två sätt: man dör först andligt, sedan dör man fysiskt. Jag hade vissa drömmar i tidernas början. Då jag och min fru fann varandra, var vi två som hade samma önskan. Tanken om att bilda familj var gemensamt för oss båda. Vi var visserligen fattiga, men vi var friska och litade på framtiden. Det var en period efter kriget, som verkade ganska hoppfull. Det fanns jobb även uppe i våra trakter. Men sen hände det något som jag inte riktigt förstod i början. Det blev svårare och svårare att få arbete. Arbetslöshetsperioderna blev längre och längre och till slut var det helt omöjligt att överhuvudtaget ens drömma om jobb där uppe. Under de fem senaste åren där hemma, hade jag bara sporadiskt arbete — några månader på dessa fem år. Jag har alltid velat jobba och är van att ta i, men då det inte finns det ringaste möjligheter att skaffa sig ett jobb — ja, vad händer då? Jag tror att jag inte är ensam om jag säger, att arbetslösheten är något för djävligt för en frisk människa. Den tar käl på en, hur stark man i fysisk mening sen är. Man börjar grubbla och man känner sin vanmakt då man ingenting kan göra."

Detta är bilden av en finländsk arbetare, som valt eller kanske bättre tvingats att flytta. Han är säkert representativ för många av de finländska invandrarna. Samma önskan efter arbete och bättre levnadsförhållanden ligger bakom en stor del av

invandringen. Ibland blir bosättningen i Sverige tillfällig, ibland har invandraren redan på förhand beslutat att bosätta sig permanent. Självklart har detta väsentlig betydelse för hur invandraren kommer att se på sin situation.

Det finns många skäl till att betona vikten av att invandrarna får möjlighet att snabbt lära sig svenska språket. Men varför skulle den, som arbetar här tillfälligt och som tillbringar sin mesta fritid och kanske också sin arbetstid tillsammans med landsmän vara speciellt angelägen att lägga ner stora ansträngningar på att lära sig ett nytt språk, som han sällan är tvungen att utnyttja? Man kan ju också som Jalmar Rantanen gör, påpeka det viktiga förhållandet, att den finländska invandrarens "förmåga att snabbt lära sig svenska språket är begränsad, därför att hans skolgång har varit ytterst bristfällig." Han har inte som tex många politiska flyktingar en intellektuell bakgrund och akademisk examen bakom sig. De senare är vana vid studier och har lättare för att lära sig även det svenska språket. Den som har flytt från ekonomisk och kulturell fattigdom har andra förutsättningar. "Han får anstränga sig till det yttersta när det gäller att bokvägen lära sig det språk, som man talar i landet."

Inom Norden är arbetsmarknaden fri. Den utom-nordiska däremot är reglerad. Syftet med regleringen är bl a arbetsmarknadspolitiskt. Enligt långtidsutredningen kommer även den kommande femårsperioden att präglas av brist på arbetskraft. Samtidigt har dock både låginkomstutredningen och några LO-ekonomers i en motskrift till långtidsutredningen "Sociala mål i samhällsplanering" häftigt kritiserat detta synsätt och pekat på betydande potentiella arbetskraftstillgångar, främst gif-

ta kvinnor, som p g a bristande barn tillsyn eller avsaknad av lämpligt arbete, tvingas stanna hemma. Uppfattningen att landet har brist på arbetskraft har lett till snävt arbetsmarknadspolitiska kriterier på invandringspolitiken. Det diagram över den utrikes nettoinflyttningen och det genomsnittliga antalet lediga platser vid arbetsförmedlingen i Norrköping, som Ragnar Christensson redovisar i sin artikel nedan, utgör en slående illustration på detta förhållande. En lång rad frågor, som ur ett socialpolitiskt perspektiv är särskilt intressanta, har tonats ner eller inte alls blivit ställda. Hit hör bl a bostadsfrågorna. Statsmakternas intresse för anpassningsproblematiken och invandrarnas sociala situation var länge påfallande svagt. Detta har lett till ett hårt tryck på den kommunala socialvården att bidra till att lösa invandrarnas sociala problem (skolans insatser inte att förglömma). SMT har därför tillfrågat några socialchefer, Ragnar Christensson, Norrköping, John Lovén, Huddinge, och Birgit Svård-Olsson, Göteborg, om vilka problem, som invandrarna enligt deras erfarenheter möter och om vad som kan göras för att minska eller undanröja problemen. De frågeställningar, som de ställts inför är följande:

1. Den invandrade befolkningens omfattning och struktur

Vilken typ av näringsliv har föranlett invandringen, varifrån har den kommit och vilka yrkesgrupper representerar den?

2. Invandrarnas sociala problem

Vilka slag av sociala problem bland invandrarna har kommunen kännedom om?

Ogynnsamma uppväxtmiljöer för invandrarbarnen och sämre möjligheter att tillgodogöra sig utbildning kan medföra att de i framtiden kommer att bilda en eftersatt grupp i samhället. Finns risker härför? Finns det specifika förklaringar till invandrarnas anpassningsproblem? Vad betyder kulturella skillnader? Vad kan socialvården mera generellt göra för att underlätta anpassningen?

3. Invandrarnas bostadssituation

Hur ser invandrarnas bostadssituation ut? Förekommer boendesegregation? Finns det speciella skäl att låta invandrarna bo avskilt? Vad kan och bör socialvården göra för att påverka bostadssituationen?

4. Invandrarkvinnornas situation

Det anses att invandrarkvinnorna i särskilt hög grad är utsatta för risker för isolering och missanpassning. Vilken bild har socialvården av invandrarkvinnornas situation? Vad kan förklara olikheter och problem i invandrarkvinnornas situation? Vilka åtgärder företas eller kan företas av den kommunala socialvården?

HYLLOR

praktiska
konstruktioner
för kontor
arkiv
bibliotek
butiker
laboratorier
privatinredn.

Sparrings

Försäljningsavd.:

Tel. 67 36 50 — 67 76 75 — 67 76 81
Karlavägen 89 — Stockholm ☐